

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 1997/49
KARAR NO : 1997/49

ÖZET: 657 sayılı Yasanın 4/B.ve5434 sayılı Yasanın Ek-11. maddelerine göre Bakanlar Kurulu Kararı ile emekli aylığı kesilmeksizin Emniyet Genel Müdürlüğünde sözleşmeli personel olarak istihdam edilen davacının, sözleşmesine son verilmesi sonucunda yoksun kaldığını ileri sürdüğü parasal haklarının tazmini istemiyle açtığı davanın, idari yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Refik Çiftçi
Davalı : İçişleri Bakanlığı
O L A Y : A) Astsubay emeklisi olan davacı, 657 sayılı

Devlet Memurları Kanununun 4/B. maddesine göre istihlal edilen 11.4.1993 günlü, 83/6359 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, 1.7.1983 tarihinden itibaren Emniyet Genel Müdürlüğünde sözleşmeli personel olarak çalışmaya başlamış; aynı B.K.K.'na dayalı olarak her yıl yenilenen sözleşmesi ne 7.5.1990 tarihinde son verilmiştir.

657 sayılı Yasanın 4/B. maddesine göre sözleşmeli personel olarak istihdam edilen ve 5434 sayılı T.C.Emekli Sandığı Kanununun Ek-1 maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında bulunan bu çalışması nedeniyle emekli aylığı kesilmeyen davacıya ödenen sözleşme ücretlerinden, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 3. maddesinin (II-C). bendine göre "sosyal güvenlik destek primi" kesintisi yapılmıştır.

B) Davacı, sözleşmeli olarak çalıştığı sürenin sosyal güvenlik haklarıyla ilgilendirilmesi amacıyla çeşitli kurumlara birçok başvuruda bulunmuştur.

1- 28.1.1993 günlü dilekçeyle S.S.K.Genel Müdürlüğüne yaptığı başvuru üzerine, anılan Kurumun Tahsisler Dairesi Başkanlığınca davacıya verilen 8.3.1993 günlü cevabi yazıda; 506 sayılı Yasanın 3/II-C. maddesine göre, sosyal güvenlik destek primi ödenmiş sürelerin 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun gereğince birleştirilerek değerlendirilmesine imkan bulunmadığı belirtilmiştir.

2- Başbakanlığa verdiği 1.2.1995 günlü dilekçenin iletildiği T.C.Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü Tahsisler Dairesi Başkanlığınca davacıya verilen 21.4.1995 günlü cevabi yazıda; 2829 sayılı Yasanın 5. maddesinin ikinci fıkrası (b). bendinin son paragrafında yer verilen, kurumlardan birinden aylık bağlanmış olanların sözkonusu devrelere ait hizmet sürelerinin yapılacak birleştirmede dikkate alınmayacağı yolundaki hükme göre, emekli aylığı almakta olduğundan sözleşmeli statüde geçen hizmetlerinin birleştirilemeyeceği belirtilmiştir.

3- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kanalı ile iletilen Başbakanlığa muhatap 1.11.1995 günlü dilekçeyi inceleyen S.S.K.Genel Müdürlüğü Sigorta Primleri Takip ve Tahsilat Dairesi Başkanlığınca davacıya verilen 2.1.1996 günlü cevabi yazıda; emekli maaşına herhangi bir tesiri bulunmayan, ancak, iş kazası veya meslek hastalığına uğraması halinde 506 sayılı Yasada belirtilen yardımlardan yararlanmasına olanak sağlayan sosyal güvenlik destek priminin iadesine kanunen olanak bulunmadığı bildirilmiştir.

4- Başbakanlıktan iletilen 26.2.1996 tarihli dilekçeyi inceleyen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sosyal Güvenlik Kuruluşları Genel Müdürlüğüne davacıya verilen 7.6.1996 günlü cevabi yazıda: 506 sayılı Yasanın 3/II-C. maddesine göre kesilen sosyal güvenlik destek priminin iadesine kanunen imkan bulunmadığı; emeklilerin yeniden çalışmaları halinde uygulanacak esasları düzenleyen 3279 sayılı Yasada, yenden çalışmaya başlayan emekli işçilere, iş akitlerinin 1475 sayılı İş Kanununun 13. maddesine göre feshedilmiş olması halinde ihbar ve kıdem tazminatı ödenmeyeceğine ilişkin herhangi bir hüküm yer almadığı, dolayısıyla bu gibilere ihbar ve kıdem tazminatı ödenmesi gerekeceği belirtilmiştir.

5- Başbakanlık Halkla İlişkiler Daire Başkanlığınının 8.8.1996 günlü yazısı ekinde iletilen dilekçeyi inceleyen Emniyet Genel Müdürlüğüne davacıya verilen 12.9.1996 günlü cevabi yazıda: ihbar ve kıdem tazminatınının 1475 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre çalışanlar için öngörülen haklardan olduğu; 657 sayılı Yasanın 4/B. maddesine göre istihdam olunan sözleşmeli personelin işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlisi statüsünde bulunduğu; 6.6.1978 tarih ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar"ın 7. maddesine göre sözleşme ücreti dışında herhangi bir ad altında ödeme yapılamayacağı; belirtilen mevzuat hükümleri gözönüne alındığında ihbar ve kıdem tazminatına ilişkin talebin yerine getirilmesine imkan bulunmadığı bildirilmiştir.

C) Davacı, hiç bir neden yokken ihbarsız olarak sözleşmeli işine 7.5.1990 tarihinde son verildiğinden bahisle, 1475 sayılı Yasa hükümlerine göre kendisine ödenmesi gereken ihbar ve kıdem tazminatı ile fazla mesai ve ikramiye haklarının karşılığı olarak, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla, toplam, 30.000.000.- liranın yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsiline hükmedilmesi istemiyle İçişleri Bakanlığının karşı 7.10.1996 tarihinde adli yargı yerine dava açmıştır.

ANKARA 4. İŞ MAHKEMESİ; 24.12.1996 gün ve E.96/1697, K.96/2428 sayı ile, davacının 657 sayılı Yasanın 4/B. maddesine göre istihdam edilmek üzere sözleşmeli personel olarak atandığı; davacı ile İçişleri Bakanlığı arasındaki hukuki ilişki, hizmet akdine dayanmayıp, sözleşmeli personel statüsü ile belirlendiğinden davaya bakmaya idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeden kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, Emniyet Genel Müdürlüğünün kendisini işçi statüsünde çalıştırıp prim tahsil etmesine rağmen kıdem tazminatı ödememesi nedeniyle maddi ve manevi zarara uğradığından bahisle, fazlaya ilişkin maddi hakları ile manevi tazminat hakkı saklı kalmak kaydıyla, kıdem ve ihbar tazminatları karşılığı 20.000.000.-liranın kendisine ödenmesine hükmedilmesi istemiyle 10.6.1997 tarihinde idari yargı yerine dava açmıştır.

ANKARA 1. İDARE MAHKEMESİ; 17.6.1997 gün ve E.97/572, K.97/737 sayı ile, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 134. maddesinde, bu Kanunun uygulanmasından doğan uyumsuzlukların yetkili iş mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görüleceğinin hükme bağlandığı; davacının sigortasız olarak geçen hizmet sürelerinin borçlandırılması istemine ilişkin bulunan davanın görüm ve çözümünün, anılan madde uyarınca adli yargının görevine girdiği gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş; bu karar da, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacının 4.9.1997 tarihinde kayda giren dilekçesi üzerine, idari yargı dosyası Ankara 1. İdare Mahkemesi Başkanlığının 19.9.1997 günlü yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiş olup, böylece adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörüldüğü şekilde olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuş bulunmaktadır.

Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığının 14.10.1997 günlü yazısı ile Ankara 4. İş Mahkemesinden getirtilen adli yargı dosyası da incelemeye alınmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün Sevil Çuk Tüzün'ün Başkanlığında, Üyeler: O.Hulusi Mustafaoğlu, Ülkü Aydın, Nursel Aymakoğlu, Zafer Kantarcıoğlu, Dr.Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 17.11.1997 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümünün idari yargının görev alanına girdiğine ilişkin sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşüldü:

Dava , davalı idarece sözleşmesine son verilen davacının, sözleşme ücretlerinden "sosyal güvenlik destek primi" kesilmiş olmasının karşılığında kendisine emeklilik kapsamındaki haklarının verilmesi için yaptığı başvuruların reddedilmesi nedeniyle yoksun kaldığını ileri sürdüğü parasal haklarının tazmini istemiyle açılmıştır.

Dava dosyalarının incelenmesinden, davacının Türk Silahlı Kuvvetlerinde astsubay olarak görev yapmakta iken, 1.7.1979 tarihi itibarıyla emekliye ayrılarak T.C. Emekli Sandığına kendisine emekli aylığı bağlandığı; Emniyet Genel Müdürlüğünde yedek parça uzmanı olarak hizmetine ihtiyaç duyulması üzerine, 657 sayılı Yasanın 4/B. ve 5434 sayılı Yasanın 1101 sayılı Yasa ile eklenen Ek-11. maddelerine göre ve Bakanlar Kurulunun 11.4.1983 tarih ve 83/6359 sayılı kararına dayanılarak düzenlenen hizmet sözleşmesi ile, 1.7.1983 tarihinden itibaren emekli aylığı kesilmeksizin sözleşmede belirlenen ücret karşılığında çalışmaya başladığı; sözkonusu sözleşmede çalışma saatleri ve izin konularında 657 sayılı Yasa hükümlerinin, bu sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde ise "Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar"ın uygulanacağına işaret edildiği anlaşılmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "İstihdam şekilleri" başlıklı değişik 4. maddesinde, kamu hizmetlerinin; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürüleceğine işaret edilmiştir. (B). bendinin birinci fıkrası "Sözleşmeli personel:

Kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallerde münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde kurumun teklifi üzerine Devlet Personel Dairesi ve Maliye Bakanlığının görüşleri alınarak Bakanlar Kurulunca geçici olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileridir. (36 ncı maddenin II- Teknik Hizmetler Sınıfında belirtilen görevlerde yukarıdaki fıkra uyarınca çalıştırılanlar için, geçici şartı aranmaz hükmünü taşımakta; hizmet sözleşmesinin atıfta bulunduğu ve 6.6.1978 tarihli, 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının eki olup 28.6.1978 günlü, 16330 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 1. maddesinde, genel bütçeyi dahil dairelerde, katma bütçeli idarelerde döner sermayeli kuruluşlarda belediyelerde, özel idarelerde ve kamu iktisadi teşebbüslerinde (sermayesinin yarısından fazlası yukarıda sayılan kuruluşlara ait olanlar dahil) özel bütçeli idareler ile 233 sayılı KHK.kapsamı dışında kalan kuruluşlarda (85/9154 sayılı BKK.ile eklenmiştir.) sözleşme ile çalıştırılacak

personel hakkında bu Esaslarda yer alan hükümlerin uygulanacağı belirtilmekte ve 2. maddesinde, sözleşmeli personel: mevzuatına uygun olarak birinci maddede belirtilen kuruluşlarda sözleşme ile çalıştırılan ve işçi sayılmayan kamu görevlileridir şeklinde tanımlanmaktadır.

5434 sayılı T.C.Emekli Sandığı Kanununun Ek-11. (7.2.1969 tarihli, 1101 sayılı Yasanın 1. maddesi ile eklenen Ek-5. madde hükmüdür) maddesinin birinci fıkrasında, T.C.Emekli Sandığı Kanununa tabi daire , kurum ve ortaklıklar ile bunların Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi işyerlerinde emekliliğe tabi olmayan ücretli, geçici kadrolu veya yevmiyeli hizmetlere tayin edilen emeklilerin, burâlarda çalıştıkları sürece emekli aylıklarının kesileceği hükme bağlanmış ise de; aynı maddenin üçüncü fıkrasında, mahiyeti itibarıyla hizmetin görülmesi mücbir bir sebebe dayandığı ve özel bir ihtisası gerektirdiği ilgili Bakanlık teklifi ve Maliye Bakanlığının mütalaası alınmak suretiyle Bakanlar Kurulu kararı ile belirtilen yerlere tayin edilecekler hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz denilmek suretiyle Emekli Sandığına kendileri bağlanan emekli aylıkları kesilmeksizin ilgililerin sözleşmeli personele olarak çalışabilmelerine olanak sağlanmıştır.

Anılan yasal düzenlemelere göre, Bakanlar Kurulunca sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen davacının, işçi sayılmayan "kamu görevlisi" statüsünde bulunduğu açık olup, sözleşmeli personelin idare ile arasındaki ilişkinin, idari usul ve esaslara göre düzenlenen hizmet sözleşmesine dayanan bir "idare hukuku ilişkisi" olduğu kuşkusuzdur.

Olayda, her ne kadar idarece, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 3/II-C. maddesi ile ilgilendirilerek davacının sözleşme ücretlerinden sosyal güvenlik destek primi kesilmesi yoluna gidilmiş ise de bu uygulamanın, adı geçen sözleşmeli olarak çalıştığı süre içerisinde iş kazası veya meslek hastalığı halinde anılan Yasanın 12. maddesinde düzenlenen sağlık yardımlarından yararlandırılması amacını taşıması ve anılan 3. madde hükmünde açıkça bu şekilde prim ödeyenlerin 506 sayılı Yasaya göre sigortalı sayılmayacaklarının belirtilmiş olması karşısında, salt idarenin bu uygulaması nedeniyle davacının 506 sayılı Yasaya tabi olduğundan söz edilemeyeceği gibi, bu uygulama taraflar arasındaki hukuki ilişkinin niteliğini de değiştirmemektedir.

Belirtilen duruma göre, 657 sayılı Yasanın 4/B. ve 5434 sayılı Yasanın Ek-11. maddeleri hükümlerine göre emekli aylığı kesilmeksizin Bakanlar Kurulu Kararı ile sözleşmeli olarak istihdam olunan davacının, sözleşmesine son verilmesinin sonucunda yoksun kaldığını ileri sürdüğü parasal haklarının tazmini istemiyle açtığı davanın, idari nitelik taşıyan hizmet sözleşmesinin dayandığı esaslara göre idari yargı yerince çözümlenmesi ve bu nedenle de, Ankara 1. İdare Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın niteliğine göre, davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara 1. İdare Mahkemesinin 17.6.1997 günlü, E.1997/572, K.1997/737 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 17.11.1997 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Selçuk TÜZÜN

[Handwritten signature]

Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

[Large handwritten signature]

Üye
Ülkü Aydın

[Handwritten signature]

Üye
Nursel Aymekoğlu

[Handwritten signature]

Üye
Zafer Kantarcıoğlu

[Handwritten signature]

14.12.1997 - 23200
Bu kararın Resmi gazete'de
yayını

Başkan

[Handwritten signature]

Üye
Dr. Erol Alpar

[Handwritten signature]

Üye
Ertuğrul Taka

[Handwritten signature]

91